

چکیده پژوهش کثیر السفر و شغل سفر

این پژوهش به بررسی موضوع شناسی کثرت و شغل سفر پرداخته است. برخی از مسافران مانند رانندگان و تجار از حکم قصر نماز و روزه خارج شده و موضوع اتمام قرار گرفته‌اند. در اینجا بحث این است که آنچه موجب خروج آنان از حکم قصر شده، چیست؟ آیا کثرت سفر است یا شغل سفر و یا عامل دیگر؟ در روایات عنوان‌های کثیرالسفر و شغل سفر به طور صریح مطرح نشده است؛ بلکه صرفاً از برخی عنوان‌های شغلی مانند مُکاری (باربر)، مَلّاح (کشتی‌بان)، جَمّال (شتر دار) و تاجر نام‌برده شده است. تنها در برخی این روایات از عمل و شغل سفر به عنوان علت حکم یاد شده است. اما در میان فقیهان در بیان چیهستی موضوع دو نظریه شکل گرفته که عبارتند از کثرت سفر و شغل سفر. از زمان شیخ مفید تا محقق اردبیلی نظریه کثرت سفر در بین آنان مشهور بود. بعد از قرن دهم هجری نظریه شغل سفر بیشتر شهرت یافته و مورد توجه قرار گرفت. دیدگاه غالب فقیهان متأخر این است که دلیلی بر ملائک کثرت سفر در روایات وجود ندارد؛ در حالی که عمل و شغل سفر در روایات به عنوان علت حکم بیان شده است. این نظریه به دلیل ریشه‌روایی آن موجه‌تر به نظر می‌رسد.

برگزیدن هر یکی از این دو نظریه در عمل نتایج خاصی را در پی دارد؛ از جمله اینکه بر مبنای نظریه شغل سفر، برخی از گونه‌های مسافرت مانند کسانی که در طول سال برای زیارت یا تفریح به طور دائم و مرتب سفر می‌کنند، از موضوع خارج گردیده و مشمول حکم اتمام نمی‌شوند؛ اما بر مبنای نظریه کثرت سفر، افراد نام‌برده نیز داخل در موضوع و مشمول حکم اتمام می‌شوند. در این تحقیق از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است.

کلید واژگان: کثیرالسفر، شغل سفر، دائم السفر، قصر، اتمام.